

Mbudziso na Phindulo nga ha Sisi^{teme} ya Zwidodombedzwa zwa Muhaelo ya Elek^{tr}oniki (EVDS)

- Ndi fanelu u ita mini arali hu kale ndo diñwalisela kha EVDS fhedzi ndi sa athu u wana mulaedza wa duvha la muhaelo wanga?**

Arali vho diñwalisela, tshifhinga tshavho tshi do swika. Vha kha rekhodo dzashu nahone zwenezwo musi tshikhala tsha muhaelo vhuponi ha havho tshi vha hone vha do wana mulaedza wa SMS, Ri humbela uri vha lindlele; a hu na ane ra do mu sia murahu kha lwendo Iwashu Iwa muhaelo wa shango.

- Ndi fanelu u lindela mulaedza wa duvha la muhaelo wanga Iwa tshifhinga tshingafhani?**

Zwa uri vha do tanganedza lini mulaedza wa SMS wa duvha la muhaelo wavho zwi bva kha uri hu na fhethu hungana ha muhaelo kha vhupo ha havho. Musi fhethu ha muhaelo huñwe hunzhi hu tshi khou vulwa vhege iñwe na iñwe, zwikhala zwinzhi zwa maduvha a muhaelo zwi do vha hone zworalo hu si kale vha do wana mulaedza wa duvha la muhaelo wavho.

- Ndi fanelu u ita mini arali ndo diñwalisela kha EVDS ha fhera tshifhinga ndi sa athu u wana mulaedza u ambaho uri ndo ñwalisa?**

Nga murahu ha u diñwalisela kha EVDS vha fanelu u wana mulaedza wa SMS wa u khwañhisida zwa uri vho diñwalisela nahone vha kha mutevhe wa u dzudzanyelwa khaelo yavho. Arali vha songo wana mulaedza uyu wa SMS, ri humbela uri vha vhuelele kha vaccine.enrol.health.gov.za vha khwañhiside arali nangoho u diñwalisela havho ho tshimbila zwavhuñi nga u dzenisa nomboro yavho ya Vhuné.

- Hu vha hu tshi khou itea mini arali ndo diñwalisela phanda ha vhañwe vhathu fheri vha wana datumu ya muhaelo wavho phanda hanga?**

EVDS i ita zwi fanaho kha vhathu vhothe kha sekhithara ya phuraivethe na ya muvhuso. Datumu dza muhaelo dzo qitika nga tshivhalo tsha fhethu ha muhaelo tsha vhuponi ha havho. Dzi dovha hafhu dza qitika nga tshikhala tsha tshifhinga tshe vha tshi nanga tshi ngaho matsheloni kana masiari nahone vhukati ha vhege kana nga mađuvha a mafhelo a vhege. Vhashumi vhashu vha ndondolamutakalo vha khou bvela phanda na u haelwa nahone hu thomiwa ngavho u itela u khwañhisida uri vha nga tikedza nndwa yashu ya u Iwa na COVID-19 vho tsireledzea. Sa tsumbo, arali vha tshi

dzula kha vhupo vhune ha vha na fhethu hunzhi ha muhuelo, vha do wana mulaedza wa SMS u t̄avhanya u fhira muthu ane a dzula kha vhupo vhune zwazwino ha vha na tshivhalo tshītuku tsha fhethu ha muhuelo.

5. Arali ndo diñwalisela nga kha thuso yanga ya dzilafho, ndi fanelu u dovha nda diñwalisela kha EVDS?

Zwiñwe zwikimu zwa zwa ngalafho zwi do vha humbelu uri vha dovhe hafhu vha diñwaliusele kha sisiteme yazwo u itela uri zwi kone u vha rumela mafhungo manzhi nga ha mihaelo. Naho zwe ralo, vha do dovha hafhu vha fanelu u diñwalisela kha EVDS. Ndi yone ndila i yothe ya u buka datumu ya muhuelo, zwi si na ndavha uri vha do haelwa fhethu ha phuraithethe na kana ha muvhuso, kana vha na ndindakhombo ya zwa dzilafho.

6. Arali ndo katelwa nga thuso yanga ya dzilafho, ndi fanelu u tevhedza maitele a fanaho na a sekhithara ya muvhuso?

Thuso yavho ya dzilafho i fanelu u tevhedza milayo ya netshedzo ya khuelo ya lushaka ye ya vhewa nga Muhasho wa Mutakalo. Thuso dza zwa dzilafho dzo tendelwa u haelisa tshigwada tsha vhathu vha miñwaha yo bulwaho fhedzi u ya nga ha zwe diñhadzwaho nga Muhasho wa Mutakalo. EVDS i do vha vhudzisa arali vha na thuso ya dzilafho. Arali vha nayo, vha do fanelu u dzenisa zwidodombedzwa zwa tshikimu khathihi na nomboro yavho ya thuso ya dzilafho. Sisiteme i do lingedza u rumela mirađo ya thuso ya dzilafho fhethu ha muhuelo ha phuraivethe (arali hu hone vhuponi ha havho), fhedzi vha nga humbelwa u haelwa fhethu ha muhuelo ha muvhuso.

7. Arali ndo pfuluwa vhudzulo, ndi nga ita hani tshanduko kha EVDS?

Kha vha humele kha sisiteme ya EVDS vha dzenise hafhu zwidodombedzwa zwavho zwišwa. A hu nga vhi na mafhungo a dovhololaho arali vho shumisa nomboro yavho ya Vhuñe i fanaho na ye vha vha vho i shumisa u thomani. Sisiteme i do shumisa nomboro yavho ya Vhuñe u ita tshanduko kha zwidodombedzwa zwavho zwa vhuñe.

8. Ndi nga ya fhethu ha muhuelo huñwe nga nda ha he nda laedzwa hone?

Ri khou tuñuwedza vhothe vhe vha wana mulaedza wa datumu ya muhuelo uri vha ye fhethu he vha laedzwa hone. Zwi khwañisedza uri vha do haelwa nga duvha lavho ja muhuelo ngauri na ngelo yavho ya khuelo i vha yo no vhetshelwa vhone.

Musi ro vha na khaedu kha mafhungo a u dzhena fhethu ha muhuelo kha vhege ya u thoma ya mbekanyamushumo ya muhuelo, mihasho i khou humbelwa u IMISA maitele aya. U netshedzwa hashu ha khuelo zwe dzudzanywa nga vhuronwane. Ri khou nea khuelo ro lavhelesa thođea hu u itela u khwañisedza uri hu na ngelo dla khuelo dzo linganaho duvha liñwe na liñwe.

U dalela fhethu he vha laedzwa zwi dovha hafhu zwa ita uri riñe ri tshimbidze maitele ashu a muhuelo nga ndila ya mat̄akhkeni. Hezwi zwi thivhela vhathu kha u kuvhangana vha vhumba "zwigwada zwa vhathu vhanzhi" fhethu ha muhuelo huthihi, zwine zwa

disa tshutshedzo ya u vha fhethu ha u phaðalala ha vhulwadze.

9. EVDS i dzhia hani tsheo ya uri i nga vha rumela fhethu ha muhaelo hufhio u itela muhaelo wavho?

Sisiteme i ðo vha nangela fhethu ha muhaelo ha tsini nga yone iñe u ya nga zwidodombedzwa zwa hayani kana mushumoni wavho zwe vha zwi ñetshedza. Kha vhupo ha dzidoroboni, i ðo ñetshedza fhethu ha muhaelo ha ngomu ha 10km nahone kha vhupo ha mahayani i ðo ñetshedza senthara ya ngomu ha 30km ya fhethu hune vha dzula kana u shuma. Tshifhinga tshire vha nanga u haelwa ngatsho musi vha tshi ñwalisa tshi fanaho na nga matsheloni kana masiari na vhukati ha vhege kana maðuvha a mafheloni ha vhege tshi kwama tshikhala tsha muhaelo na nzudzanyo dza ðuvha ñavho ña muhaelo.

10. Hu itea mini arali nda dzhia tsheo ya u sokou swika fhethu ha muhaelo?

Ri khou ita khumbelo hafhu kha vhathu ya u sa sokou swika fhethu ha muhaelo. U swika fhethu ha muhaelo a zwi ambi uri vha ðo mbodi haelwa na zwenezwo. Fhethu ha muhaelo hu nga thusa kha u ñwalisa vhathu vha miñwaha ya 60 u ya ñtha kha Sisiteme ya Zwidodombedzwa zwa Muhaelo ya Eñekithironiki (EVDS). U ñiñwalisela kha inthanethe nga u ñavhanya na u ñetshedzwa tshikhala tsha ðuvha ña muhaelo ndi yone ñdila ya khwiñe ya u khwañhiseda uri vha wana khaelo yavho.

11. Hu itea mini arali vha kundelwa u swika nga ðuvha ña muhaelo wavho?

EVDS i ðo vha dzudzanyela hafhu nga yone iñe ðuvha ñiñwe ña muhaelo wavho ya vha rumela mulaedza nga SMS une wa vha na datumu. Vha ðo ñetshedzwa zwikhala zwiraru - datumu ya muhaelo wavho ya vhukuma khathihi na dziñwe datumu dza muhaelo MBILI. Arali vha kundelwa u swika nga datumu idzo, vha ðo fanela u founela nomboro ya thuso ya zwa COVID-19 ya 0800 029 999 vha vha humbele uri vha vha ñwalise hafhu. Rekhodo ya u ñiñwalisela havho i dzula i hone kha sisiteme fhedzi a i nga zwi ñivhi arali vhone vha maðuvhani a u awela, vha siho, vha tshi khou vhaisala kana vho lovha, zworalo i lindela vhone uri vha founela.

12. Ndi fanela u itani arali ndi si na ñdila ya ñthalusavhûne?

Muhasho wa zwa Mutakalo u khou shuma kha sisiteme ine ya ðo tendela vhathu vha si na mañwalo a ñthalusavhûne uri vha haelwe. Zwidodombedzwa zwa sisiteme iyi zwi ðo divhadzwa hu si kale. Pulane ndi ya u kona u katela na vhabvannda vhane vha sa vhe na mabammbiri khathihi na vhathu vhane vha sa vhe na mañwalo a ñthalusavhûne (basa).

13. Ndi nga ñiñwalisela hani arali ndi si na tswikelo ya inthanethe?

Avho vhane vha si vhe na tswikelo ya inthanethe kana lutingo lune lwa vha na tswikelo ya inthanethe vha nga ñiñwalisela nga SMS nga u rwela lutingo kha *134*832* vha dzenisa nomboro yavho ya Vhuñe vha fhedzisela nga u puñedza #, arali vha si na

nomboro ya Vhuñe, kha vha rwele luñingo kha *134*832#. U diñwalisela hu nga dovha hafhu ha itwa nga WhatsApp nga u rumela ipfi "REGISTER" kha nomboro ya COVID WhatsApp ya 0600123456. U diñwalisela nga kha tshumelo ya SMS na ya WhatsApp ndi mahala; a hu na þoðea ya u vha na data kana tshelede ya ngomu kha founu uri vha kone u swikelela tshumelo iyi.

Arali vha tshi nga kundelwa u shumisa iñwe ya idzi nñila dza u diñwalisela, vha nga ya fhethu ha tshumelo þukhu dza mutakalo vha humbeli vhashumi uri vha vha thuse. Vhunzhi ha vharangaphanda vha tshitshavha (vha zwa vhurereli, vha zwa pojotiki, vha zwa sialala na vha mabindu) vho ñinetshedzela u thusa vhatu u diñwalisela kha inthanethe. Kha vha humbele mudzulatsini kana muthu muñku ane a vha na zwikili zwinzhi khathihi na zwishumiswa.

14. Vhatu vha miñwaha ya fhasi ha ya 60 vha nga diñwalisela kha EVDS?

EVDS i ño whalela miñwaha yavho u bva kha nomboro yavho ya Vhuñe nga yone iñe ya fhedza ya vha vhudza uri vha tshe muñku kha u haelwa zwazwino. Netshedzo ya khaelo i shumisa miñwaha, nñhani ha u vha hone ha malwadze kha muthu u saukanya uri ndi lini hune vha ño haelwa. Minista wa Mutakalo vha a ñivhadza musi tshiñwe tshigwada tsha miñwaha tsho vulelwa u diñwalisela.

Ngudo dzo sumbedza uri miñwaha ndi tshibvumbi tsha khwiñe u fhira u vha hone ha malwadze kha muthu tsha u amba arali vha tshi ño fhedzisela vha sibadela kana vho lovha nga mulandu wa COVID-19. Vhunzhi ha malwadze o ñowelea kha vhaaluwa.

15. Ndi zwifhio zwine nda fanelia u ita uri ndi diñwaliñele kha EVDS?

U itela u diñwalisela kha EVDS vha fanelia u vha na nomboro ya Vhuñe kana nomboro ya vhuñi khathihi na khadi ya thuso ya dzilafho (arali vha nayo). Liga ja u thoma ndi u fhedza u ñadza fomo ya u diñwalisela ine ya vha na zwidodombedzwa zwi tevhelaho: Madzina na Tshifani, Duvha ja mabebo, Mbeu, Imeili, nomboro ya luñingo khathihi na adirese ya hune vha dzula hone kana hune vha shuma hone.

Vha ño wana mulaedza wa SMS wa u khwañisedza uri vho ñwalisa nahone vha kha mutevhe wa u dzudzanyelwa khaelo yavho. Musi tshi tshifhinga tshavho tsha u haelwa, sisiteme i ño vha rumela mulaedza wa SMS une wa vha na datumu na fhethu hune vha ño haelwa hone. Arali vha si na luñingo kana imeili, vha nga ya fhethu ha tshumelo þukhu ya zwa mutakalo vha humbeli vhashumi uri vha vha thuse.

16. Hu itea mini kha zwidodombedzwa zwanga zwine nda zwi ñetshedza nga kha EVDS?

Zwidodombedzwa zwe vha zwi ñetshedza musi vha tshi khou diñwalisela muhaelo zwi thusa kha nzudzanyo, sa musi zwidodombedzwa zwine zwa vha kha sisiteme zwi tshi thusa muvhuso uri u kone u kovhela khaelo fhethu ha muhaelo. Muvhuso u nga kona u khwañisedza nga kha sisiteme uri khaelo dzo linganaho dzi hone nga ñuvha jenejo ja muhaelo. Zwidodombedzwa izwo zwi dovha hafhu zwa shumiswa u davhidzana na vhone nga ha mbekanyamushumo ya muhaelo arali hu na þoðea. Zwidodombedzwa zwóthe zwa kha EVDS zwo vhulungwa lwo tsireledzeaho nahone sisiteme i khou tevhedza milayo yoþhe yo fanelaho.